DİN, AHLÂK VE DEĞERLER EĞİTİMİ

Editör
Doç. Dr. Mehmet ŞANVER

Vizetek
Yayıncılık

DİN, AHLÂK VE DEĞERLER EĞİTİMİ

Editör

Doç. Dr. Mehmet ŞANVER

Vizetek
Yayıncılık

DİN, AHLÂK VE DEĞERLER EĞİTİMİ

Editör

Doç. Dr. Mehmet ŞANVER

Yazarlar

Havva SERDAROĞLU - Nurullah AYDENİZ - Ayşe İŞLEK
İsa YAVİLİOĞLU - Mehmet ŞANVER - Beyan GEYLANİ

E-ISBN: 978-625-382-273-6
DOI: 10.54637/vizetek.9786253822736

Copyright © Vizetek
Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap, elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.
Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Büşra ÇOLAKOĞLU
Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Zeynep ERTUĞRUL
Baskı: Ankara | Nisan, 2026

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)
Elektronik Yayın Formatı: PDF
Elektronik Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA
Tel.: (0312) 482 00 11
Web: www.vizetek.com.tr
E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com
Yayıncı Sertifika No: 41575

ÖN SÖZ

İnsan, varlığını yalnızca bilgiyle değil; anlamla, yönelimle, değerle ve ahlâkî tercihle kuran bir varlıktır. Bu sebeple eğitim, sadece bilgi aktarımı veya davranış kazandırma süreci değil; aynı zamanda insanın kendisini, toplumu ve aşkın olanla ilişkisini anlamlandırma çabasıdır. Din eğitimi, ahlâk eğitimi ve değerler eğitimi de tam bu noktada birbirinden bağımsız üç alan değil; insanı bütün yönleriyle ele alan müşterek bir inşa sürecinin farklı boyutları olarak karşımıza çıkmaktadır. Elinizdeki *Din, Ahlâk ve Değerler Eğitimi* başlıklı çalışma, bu bütüncül bakışın farklı yönlerini görünür kılmayı amaçlayan mütevazı fakat anlamlı bir çabanın ürünüdür.

Günümüz dünyasında eğitim tartışmaları, çoğu zaman bilgi, beceri, başarı, performans ve ölçme ekseninde yürütülmektedir. Oysa eğitimin nihaî gayesi, yalnızca bilen değil; bildiğini değerlendirebilen, tercihlerinin ahlâkî sonuçlarını fark edebilen, kendisiyle ve çevresiyle sağlıklı ilişkiler kurabilen, sorumluluk üstlenebilen ve iyiye yönelme iradesi gösterebilen insan yetiştirmektir. Bu bakımdan din, ahlâk ve değerler eğitimi; bireyin zihinsel gelişimi kadar vicdanî, duygusal, sosyal ve manevî gelişimiyle de doğrudan ilgilidir. Bugün özellikle hızlı toplumsal dönüşüm, dijitalleşme, bireyselleşme, anlam kaybı, otorite krizleri ve değer aşınmaları karşısında bu alanların yeniden düşünülmesi bir tercih değil, güçlü bir ihtiyaçtır.

Bu kitapta yer alan bölümler, söz konusu ihtiyaca farklı düzlemlerde cevap aramaktadır. Bunlardan ilki, Türkiye'de örgün din öğretiminin temel derslerinden biri olan Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersinin 2018 öğretim programı ile 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesindeki ahlâk ünitelerini karşılaştırmalı olarak ele almakta; böylece ahlâk eğitiminin öğretim programı mantığı, kavramsal çerçevesi ve pedagojik yönelimi üzerine dikkat çekici bir tartışma açmaktadır. Özellikle ahlâkın kural ve davranış merkezli sunumundan erdem–değer–eylem bütünlüğüne doğru evrilen yaklaşımın ortaya konulması, yalnızca program değişikliğine değil; eğitim felsefesindeki daha derin bir yönelim değişimine işaret etmektedir.

Bir diğer bölüm, ahlâkî olgunluğun kazandırılmasında ailenin rolünü merkeze alarak, bireyin ilk ve en etkili eğitim ortamının aile olduğunu güçlü biçimde hatırlatmaktadır. Aile, yalnızca biyolojik veya sosyolojik bir birliktelik değil; çocuğun değerle tanıştığı, tutumları gözlemlediği, davranış kalıplarını içselleştirdiği ve kişilik nüvesini oluşturduğu temel eğitim

çevresidir. Bu bağlamda kitapta aile; sevgi, güven, rehberlik, denetim, sosyalleşme ve model olma işlevleri üzerinden ahlâkî gelişimin ana zeminlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Özellikle ergenlik döneminde aile içi iletişim, ebeveyn tutumları ve değer aktarımı süreçlerine yapılan vurgu, ahlâk eğitiminin kurumsal alanlarla sınırlanamayacağını, onun hayatın doğal akışı içinde örülen bir şahsiyet inşası olduğunu göstermektedir.

Kitabın bir başka dikkat çekici katkısı, klasik metinleri çağdaş insanın ihtiyaçları doğrultusunda yeniden okuyabilme cesaretidir. Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın *Tefvîznâme*si üzerinden pozitif psikoloji, manevî danışmanlık ve bibliyoterapi arasında kurulan ilişki, gelenek ile modern disiplinler arasında verimli bir diyaloğun mümkün olduğunu göstermektedir. Sabır, tevekkül, teslimiyet, rıza ve şükür gibi kavramlar; burada sadece dinî-terbiyevî öğretiler olarak değil, aynı zamanda psikolojik dayanıklılığı, anlam duygusunu ve içsel bütünlüğü destekleyen kaynaklar olarak değerlendirilmektedir. Böylece klasik bir tasavvuf metni, çağdaş danışmanlık ve rehberlik pratikleri bakımından yeniden işlevsel hâle gelmekte; dinî-edebî miras ile modern insanın ruhsal ihtiyaçları arasında köprü kurulmaktadır.

Benzer şekilde Şeyh Osman Sirâceddîn et-Tavîlî'nin hayatı ve Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî ile olan manevî bağı üzerine kaleme alınan bölüm, ilimden irfana uzanan terbiyeyi tarihî, biyografik ve tasavvufî bir perspektifle ortaya koymaktadır. Bu bölümde, mektuplar üzerinden tevhid, vakit bilinci, zühd, kanaat ve rıza gibi kavramların yalnızca teorik ilkeler değil; insanı inşa eden yaşanmış ahlâkî ve manevî esaslar olduğu görülmektedir. Modern insanın hız, dağınıklık, kaygı ve yüzeysellik içinde yitirdiği iç dengeyi yeniden düşünmesi bakımından bu metin, tarihsel bir portreden daha fazlasını sunmakta; ahlâkî ve manevî terbiyenin zamana direnen imkânlarını göstermektedir.

Bu yönleriyle kitap, din, ahlâk ve değerler eğitimini tek boyutlu bir alan olarak değil; öğretim programlarından aileye, klasik metinlerden manevî danışmanlığa, tarihî şahsiyetlerden çağdaş sorunlara uzanan çok katmanlı bir düşünme alanı olarak ele almaktadır. Böyle bir yaklaşım, günümüzde sıkça karşılaştığımız parçalanmış bilgi ve uzmanlaşmış alanlar arasında kaybolan bütünlük ihtiyacını da karşılamaktadır. Çünkü insanı eğitmek, yalnızca onun ne bildiğini değil; neyi niçin tercih ettiğini, neyi değerli gördüğünü, neye inanarak yaşadığını ve hangi ahlâkî ufka yöneldiğini de dikkate almayı gerektirir.

Elinizdeki çalışma, bu anlamda hem teorik hem uygulamalı, hem klasik hem çağdaş, hem bireysel hem toplumsal yönleriyle din, ahlâk ve değerler eğitimi literatürüne katkı sunma niyetindedir. Şüphesiz bu kitap, ele aldığı konuların tamamını tüketen nihaî bir söz olma iddiasında değildir. Bununla birlikte, farklı başlıklarda yürütülen akademik çalışmaları ortak bir çatı altında bir araya getirerek yeni tartışmalara kapı aralama, disiplinlerarası geçiş alanlarını görünür kılma ve daha derin araştırmalar için düşünsel bir zemin oluşturma bakımından önemli bir işlev üstlenmektedir.

Bu vesileyle kitaba katkı sunan bütün yazarlara teşekkür ederim. Her biri kendi çalışma alanı içinde farklı bir meseleyi ele almış; fakat sonuçta aynı büyük soruya temas etmiştir: İnsan nasıl daha iyi, daha erdemli, daha anlamlı ve daha sahih bir hayat kurabilir? İşte din, ahlâk ve değerler eğitiminin aslî meselesi de tam olarak budur.

Bu kitabın; akademisyenlere, lisansüstü öğrencilere, eğitimcilere, din eğitimi alanında çalışan araştırmacılara ve ahlâk ile değerler meselesini ciddiyetle düşünen bütün okuyuculara katkı sağlamasını temenni ediyorum.

Doç. Dr. Mehmet ŞANVER

Editör

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi (Dkab) Dersinin 2018 ve 2024 Öğretim Programlarında Yer Alan Ahlâk Ünitelerinin Karşılaştırılması 1

Havva SERDAROĞLU

Nurullah AYDENİZ

2. BÖLÜM

Ahlâkî Olgunluğun Kazandırılmasında Ailenin Rolü.....21

Ayşe İŞLEK

3. BÖLÜM

Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Tefvîznâmesi Işığında Pozitif Psikoloji ve Manevî Danışmanlık: Bibliyoterapötik Bir Yaklaşım 45

İsa YAVİLİOĞLU

Mehmet ŞANVER

4. BÖLÜM

İlimden İrfana Bir Ömür: Şeyh Osman Sirâceddin Et-Tavîlî'nin Hayatı ve Mevlânâ Hâlid-İ Bağdâdî İle Olan Manevî Bağı.....56

Beyan GEYLANİ